

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHENDAM-VOORBURG

**Leidschendam-
Voorburg**

Datum 27 juni 2023
Nummer 3409
Onderwerp Raadsbrief Budgetbrief 2022-2027

Portefeuillehouder Wethouder Van Veller

1. Aanleiding Budgetbrief

Recentelijk heeft de raad de jaarstukken 2022, de eerste tussentijdse rapportage 2023, het investeringsplan 2023-2027 en de kadernota 2024-2027 ontvangen. Vervolgens kwam eind mei de meicirculaire 2023 van het Rijk uit, die het financiële beeld over de jaren 2023-2027 raakt. In al deze stukken staan financiële gevolgen voor onze gemeente beschreven. Deze budgetbrief 2022-2027 geeft in één overzicht een integraal beeld van de gemeentefinanciën van Leidschendam-Voorburg van het afgelopen jaar, het huidige jaar en de komende jaren.

De budgetbrief komt voortaan twee keer per jaar uit: in juni na de meicirculaire en in oktober na de septembercirculaire. Daarmee beschikt de raad (en daarmee ook de inwoners!) over een actueel en samenhangend beeld in grote lijnen over hoe onze gemeente er financieel voorstaat en wat de vooruitzichten zijn.

Voor meer informatie verwijzen we naar de eerdere iBabs-dossiers:

3277 Jaarstukken 2022

3163 Eerste tussentijdse rapportage 2023

3191 Kadernota 2024-2027

3191 Investeringsplan 2023-2027

2. Uitgangssituatie: een financieel gezonde gemeente

Financiële uitgangssituatie

De gemeente Leidschendam-Voorburg is een financieel gezonde gemeente. Uit de benchmark van BDO accountants van de Nederlandse gemeenten blijkt dat Leidschendam-Voorburg in de top 3 van de meest gezonde middelgrote gemeenten zit.

De solvabiliteit is een belangrijke graadmeter voor de financiële gezondheid van gemeenten. De solvabiliteit wordt berekend op basis van het eigen vermogen en de totale bezittingen van de gemeente. Hoe hoger de solvabiliteit, des te groter de buffer die gemeenten hebben om tegenvallers op te vangen. Leidschendam-Voorburg heeft de komende jaren een solvabiliteitsratio dat schommelt rond de 50%, waar een minimum van 30% als gangbaar wordt aangehouden.

De begrotingen van de Nederlandse gemeenten moeten voldoen aan de vereisten van de toezichthouder. Voor onze gemeente is dat de provincie Zuid-Holland. Een belangrijk onderdeel van dit toezicht is een structureel sluitende begroting. Dat betekent dat de gemeente voor het komende jaar zijn structurele lasten moet kunnen dekken met de structurele baten. Op basis van de kadernota 2024-2027 en de recent ontvangen meicirculaire verwacht de gemeente Leidschendam-Voorburg in 2024 een structureel voordeel van € 1,7 miljoen. Daarmee voldoet onze gemeente, net zoals de afgelopen jaren aan het gestelde kader.

Leidschendam-Voorburg beschikt over een ruime reservepositie. Grofweg kunnen we de reserves opknippen in de algemene reserves en diverse door de gemeenteraad ingestelde bestemmingsreserves. Deze bestemmingsreserves zijn onder andere bedoeld voor de energietransitie en duurzaamheid, herstelbeleid, mobiliteit, bereikbaarheid, onderwijshuisvesting en langer zelfstandig wonen. De omvang hiervan maakt het mogelijk dat we fors investeren in belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen, zonder dat ons structurele meerjarenperspectief in de rode cijfers duikt of dat er op andere belangrijke beleidsterreinen ingegrepen moet worden. Het gaat hier altijd om incidentele uitgaven.

Jaarstukken 2022

De jaarstukken 2022 beschrijven wat de gemeente in 2022 wilde bereiken, wat we daarvoor hebben gedaan en wat het heeft gekost. 2022 was het jaar van de inval van Rusland in Oekraïne. Dit heeft geleid tot de opvang van ontheemden en daarnaast stegen ook energieprijzen enorm. Er was steun aan inwoners via diverse regelingen. Naast de crisisinzet was er ook inzet op tal van andere dossiers en het reguliere werk ging door.

Het jaarrekeningresultaat van afgerond € 6 miljoen voordelig (en € 3,5 miljoen positiever dan begroot) is ondanks alle uitdagingen beperkt gebleven in vergelijking met de begrotingsomvang van € 250 miljoen en betreft ongeveer 2,4%.

3. Mee- en tegenvallers lopende jaar

Eerste tussentijdse rapportage 2023

De eerste tussentijdse rapportage 2023 geeft een beeld van de verwachte afwijkingen voor het jaar 2023 ten opzichte van de vastgestelde begroting. Om de leesbaarheid ten goede te komen, is het boekwerk van de rapportage dit jaar meer in lijn gebracht met de programma's en taakvelden uit de programmabegroting 2023-2027.

Het verwachte structureel begrotingsresultaat van 2023 is € 2,9 miljoen voordelig.

Het effect van de mee- en tegenvallers van de 1^e Tussentijdse rapportage op het begrotingsresultaat 2023 is € 2,3 miljoen nadelig. Dit saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een stijging in de uitkeringen van de gebundelde uitkeringen (BUIG), de implementatie van het financieel pakket, informatiebeveiliging en een extra impuls openbare ruimte. Daar tegenover staat een voordeel op de kapitaallasten die in het separate raadsvoorstel van het investeringsplan 2024-2027 aan de gemeenteraad is voorgelegd.

Meevaller in de meicirculaire

Na het opstellen van de eerste tussentijdse rapportage kwam de meicirculaire uit. Daarin is sprake van een forse incidentele meevaller voor onze gemeente, die geboekt wordt in 2023. Na jarenlange inzet op het dossier Voogdij/ 18+ is het bij de afsluitende compensatieregeling van het Rijk alsnog gelukt om alle extra kosten die we als gemeente gemaakt hebben gecompenseerd te krijgen. Het gaat om compensatie van de zorgkosten voor onder meer jeugdigen gevestigd in onze gemeente, bijvoorbeeld bij Schakenbosch, waarbij de kosten tot 2021 ten laste van de begroting van Leidschendam-Voorburg kwamen. De gemeente ontvangt hiervoor in 2023 een bedrag van € 4,7 miljoen, wat een aanzienlijke meevaller is. Het vormt een succesvolle afsluiting van dit dossier en doet recht aan de inzet en verantwoordelijkheid die de gemeente Leidschendam-Voorburg hierin genomen heeft.

4. Perspectief op de komende jaren

Geconcludeerd kan worden dat ondanks alle uitdagingen, de gemeente financieel gezond is, binnen de kaders van de toezichthouder opereert en tegen een stootje kan. Onderstaande tabel geeft de structurele begrotingssaldi uit de tussentijdse rapportage 2023 en de kadernota 2024-2027 weer zoals die eind mei aan de raad zijn verstuurd. De effecten van de meicirculaire 2023 zijn aan dit perspectief toegevoegd en leiden tot het totaal structureel financieel perspectief voor de jaren 2023-2027.

Deze 'financiële waterstanden' zijn de basis voor de programmabegroting 2024-2027. De programmabegroting wordt na de zomer aan de gemeenteraad aangeboden om uiteindelijk begin november te worden vastgesteld.

Het totaal structureel perspectief in onderstaande tabel schetst het verwachte structurele begrotingsresultaat in het betreffende jaar. Dit resultaat betreft het voor- of nadeel ten opzichte van de totale begrotingsomvang per jaar van afgerond € 260 miljoen.

Financieel perspectief 2023-2027

Producten	2023	2024	2025	2026	2027
Eerste tussentijdse rapportage 2023	2.976				
Kadernota 2024-2027		436	2.913	-4.619	-9.416
Beeld tussentijdse rapportage en kadernota	2.976	436	2.913	-4.619	-9.416
Effecten meicirculaire 2023	4.956	1.285	1.353	387	4.316
Totaal structureel financieel resultaat 2023 - 2027	7.932	1.721	4.266	-4.232	-5.100
<i>Bedragen x € 1.000</i>					

Kadernota 2024-2027

De kadernota 2024-2027 schetst de contouren van de programmabegroting 2024-2027. De behandeling van de kadernota is het moment voor de raad om nieuw beleid integraal af te wegen. Voorbeelden van ontwikkelingen uit de kadernota zijn de kosten van de bijstandsuitkeringen (BUIG) en de ICT-kosten, participatie, eenzaamheidsbestrijding en het beheer van civiele kunstwerken en oevers. Daarnaast zijn er ook de loon- en prijsontwikkelingen, volumeontwikkelingen en de effecten van het investeringsplan 2024-2027 in de kadernota verwerkt. Het financieel perspectief uit de kadernota is licht positief in 2024 en behoorlijk positief in 2025. De intensiveringen blijven dus binnen de ruimte die we hebben. Na deze periode starten echter de “ravijnjaren” en is onze begroting niet structureel sluitend.

Effecten Meicirculaire

Zoals bekend zijn de gemeentelijke financiën voor een groot deel afhankelijk van de inkomsten uit het gemeentefonds. Bij de meicirculaire wordt de toename van het gemeentefonds aangepast op basis van de actuele en verwachte loon- en prijsontwikkeling. Dit resulteert in een bijstelling van € 6 tot 7 miljoen voor de periode 2024-2027. Ter dekking van de stijgende kosten is het overgrote deel als stelpost loon en prijs opgenomen zodat de budgetten in begroting 2024-2027 waar nodig geïndexeerd kunnen worden. Belangrijkste boodschap uit de meicirculaire is echter dat er helaas niets gedaan is aan het ravijn vanaf 2026. Wel is de aangekondigde € 1 miljard vanaf 2027 structureel toegevoegd aan het gemeentefonds. Het enige positieve hieraan is dat het ravijn van 2026 niet groter wordt. Dit betekent dat na het ravijn van 2026 een financiële laagvlakte zich aandient. Landelijk gaat het om een ‘gat’ van 3 miljard euro wat gemeenten er structureel op achteruit gaan ten opzichte van 2025.

Investeringsplan 2023-2027

Bij het aanbieden van de begroting 2023-2026 is aangegeven dat er een project gestart was om de investeringsplanning meer realistisch op te stellen. In het investeringsplan dat in 2022 bij de begroting 2023-2026 is aangeboden, is extra nadruk gelegd op het meer realistisch ramen van projecten. In 2022 vond al een forse aanpassing plaats in de tweede tussentijdse rapportage en de effecten waren toen ook al zichtbaar voor het investeringsvolume van 2023. Het herijkte investeringsplan 2024-2027 geeft de raad inzicht in de financiële stand van zaken van investeringsprojecten.

We hebben opnieuw een slag gemaakt waardoor het investeringsplan ook eerder aan de raad kan worden aangeboden, tegelijk met de voorliggende P&C producten waarin de effecten op 2023-2027 zijn verwerkt.

5. Interbestuurlijke financiële verhoudingen bepalend

Het financiële 'gat' vanaf 2026 wat op de gemeenten is een belangrijk onderwerp van gesprek geweest op de het onlangs houden VNG-congres. De Taskforce onder leiding van Alexander Rinnooy Kan gaat de consequenties voor gemeenten in kaart brengen. Naast een VNG-resolutie zijn er twee moties, waaronder de motie van Leidschendam-Voorburg namens de M50, aangenomen over dit onderwerp. Naast deze motie, die was gericht tegen de opschalingskorting, maakt Leidschendam-Voorburg zich hard om de regels omtrent incidentele en structurele uitgaven aan te passen op de praktijk en behoefte aan wendbaarheid.

De gemeenten staan massaal achter een stevige lijn richting het Rijk ten aanzien van het grote tekort waarmee zij geconfronteerd worden. Er worden hierbij onder meer voorbereidingen getroffen om zogenoemde teruggeefgesprekken te gaan voeren over taken die vanaf 2026 niet meer uitgevoerd kunnen worden. Alle inzet is er dus op gericht om het gemeentefonds alsnog op peil te brengen zodat de gemeenten in staat zijn om hun taken te kunnen uitvoeren. Desalniettemin laten het gemeentefonds en daarmee een groot deel van onze gemeentelijke inkomsten voorsnog een forse daling zien. In de resolutie "Naar een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief" kondigt de VNG in dat kader aan dat zij met de provinciale toezichthouders in gesprek gaat over het financieel toezicht en het indienen van tekortbegrotingen voor de jaren na 2025. Ongetwijfeld is dit alles de opmaat naar een voortdurende, intensieve discussie die we binnen en buiten onze gemeente de komende jaren voortzetten.

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

B.C.F. Nederpel
wnd. secretaris

M.W. Vroom
burgemeester

Bijlage behorende bij deze raadsbrief:

3409 Toelichting Meicirculaire 2023